

اجتماعیات مجموعہ سی

ص ۵ :

اگست ۱۳۳۳

نہ : ۱

اجتماعیات تاریخی

اون دو قوزنجی عصرده فرانسه ده اجتماعیات

ایلمنی دوره

۸۷۰ دن ۱۹۰۰ قدر

— ۳ —

آنجق حربك فرداسنده بر او یانیقلق حاصل اوله بیلدی . وقایعك حصوله کتیردیکی صدمه ، فکرلری جانلاندیران بر منبه حکمنی آلدی . مملکت ، عصرك بدایتده کی حالك عینی بر حال قارشیسنده بولونیوردی . ایمراطورلق اصولی تأسیس ایدن وتماماً صوری اولان تشکیلات ییقيلمشدی ؛ بونك یرینه ، تشکیلات یایمق ودها دوغریسی ، اداری هنرلره ادامه موجودیت ایده بیلندن باشقه سنی یعنی حقیقه طبیعت اشیا اوزرینه مستند بر تشکیلات وجوده کتیرمك لازم کلیوردی . بونك ایچون ده ، بو طبیعت اشیانك نهدن عبارت اولدیفنی بیلمك ایجاب ایدردی ؛ بالنتیجه : جمعیتلر علمی احداث مبرم بر احتیاج حالی آلدی .

اجتماعیاتك ترقیسی ، بو علمك دوغدیفنی مملکتده توقفه اوغرا دینی حالده انکلترده اولدقجه مشعشع بر صورتده دوام ایدیوردی . بوتون اجتماعیاتلرده اولدیفنی کبی اوکوست قونت اجتماعیاتك ده اساسنده شو مبدأ واردی که : جمعیتلر ، طبیعی مخلوقلر اولوب ، اولدن دوشونولمش بر پلانه کوره انسانلر طرفندن ایجاد ایدلمش ما کنه لردن عبارت دکلدر . فقط بو ، قونته کوره ، هر درلو دلیل و اثباتدن مستغنی ، بر علم متعارفهی حکمنده ایدی . اوکوست قونت ، جمعیتلرک ده طبیعتدن معدود اولدیفنی تأیید ایدیور ، فقط بونلرک دیگر طبیعی شیلره نه صورتله مربوط بولوندقلرینی کوسترمیوردی . اسپنسر ؛ اجتماعی تشکیلاتی ، حیاتی تشکیلاته تشبیه ایدرک و جمعیتلری عضویت جنسك بر نوعی عد ایده رک ایشه بو رابطه یی کوسترمك ظننده بولونمشدی . شبهه سز ، بو کون ، بو

تشبیہہ هیچ بر قطعیت و خصوصیت اولمدینی تبین ایتشددر؛ عالم حیاتی ایله عالم اجتماعی آراسنده کی فرقلر، مشابہتله قدر متبازددر. مع مافیہ بو تشبیهک موقت بر فائده سی اولشدر، اوده، حیات اجتماعیة نك بذاته بر شی اولوب، هر نوع حیات کبی داخلی سبیلرک بر نتیجه بی اولدیغنی و خارجی و میخانیکی سبیلردن نشأت ایتدیکنی دها ایی احساس ایتش اولماسی در. بو تصور نه قدر شایان اعتراض ونه قدر آز صریح اولسه ده علمک ایلك تحریاتنه فائده لی بر صورتده رهبرلك ایتکه وبو کون بیله فکرلری اوقدر مصرأ اشغال ایدن صنعت تلقیسندن قورتارمغه خادم اولشدر.

بو فکری فرانسه یه ادخال ایدن اسپینا Espinas اولشدر. مومی الیه Sociétés animales نامنده کی اثریله بالخاصه، جمعیتلرک حیوانلر کبی دوغوب، یاشایوب، اولدکلرینی وتمضو ایتدکلرینی واجتماعیاتکده حیاتیاتک بر شعبه سی اولدینی حسنی براقفده در. فقط اسپینا سنسیرک فکری درینلشدیرمکله اونی روحیات جهته سوق ایتشددر. جمعیتلر برر عضویت اولقله برابر، صرف فیزیقی عضویتلردن فرقلیدرلر چونکه اوللر حسب الماهیه برر شعوردر. اگر جمعیتلر، تسورلر سیستمی دکلررسه هیچ بر شی دکلدرلر. جمعیتلری جانلی مخلوقلر دییه تعریف ایتک کافی دکلدر، بوکا «جانلی شعورلر، فکر عضویتلری» نی علاوه ایتک لازمدر. شبهه سز اجتماعیاتک کوکلری حیاتیاتده در فقط بر شخصیت اکتساب ایتدیکی زماندن اعتبارأ، تصور میخانیکی حرکندن نه قدر فرقلی ایسه اوده حیاتیاتدن او قدر آیریلیر. اساساً جمعیتک شعوری فردک شعورندن باشقه بر ماهیتده دکلدر. فردک شعوری ده ابتدائی شعورلرک التصاقدن، آز جوق مبین بر «بنلک» ده تمرکز ایدن تصورلرک وانطباعرلرک محصولی در؛ بو «اجتماعی وجدان کبی» التصاقدن حصوله کلن بر کل» در. بوتون فرق، بونده داخل اولان عنصرلرک فرقی جمعیتده، فردده کندن فضله نظام ایتسنددر؛ فقط بوفرقتی حالده موجوددر. فی الحقیقه فردی «بنلک» بر «بز» در. بناءً عاییه اجتماعی «بز» ده بر بنلک عد اولونه بیلیر. بو صورتله روحیات ایله اجتماعیات، عینی اساسدن، حیاتیاتدن جیقان ایکی دال کبی کورونیور؛ بونلر بر نقطه ده آیرلمغه باشلاسه لرده، آیری آیری وقوعه کلن انکشاف و تکامللرنده ینه بر نوع محاذیلک موجود قلیور.

بونلرک هر ایکسی ده تجمع وتمضو ایدن تصورلر (representations)، هیجانلر،

ساقلا درر . بو صورتله اجتماعیاتک موضوعی ، اسپنسرک اکتفا ایتمش اولدینی حیاتیات تشبیهلرندن دهایی تعین ایتمش اولویور . زیرا جمعیتلرک جانی مخلوقلرله مقایسه ایدلمه سی ، عضو ایتمش موجودلر اولدقلری ایچوندر ؛ عضو ایسه اجتماعی حیاتک خارجی چرچیوه . سندن باشقه برشی دکلدرد . هر شیئن اول بونک محتواسی حقنده بزده بر تصور حصوله کتیرمک ایجاب ایدیوردی . اسپینا (Espinas) جمعیتده بزده بر فکرلر معنوسو کوستردیکی وقت ایشته بو تصویری عرض ایدیوردی . شهسز اوده ، بو معنوی ، فردلرده کورولن معنویه تشبیه ایتدیکي زمان ، موسیو فویه طرفندن کنديسنه یک محق اوله رق واقع اولان اعتراض وجهله ، بو ایکی صنف حادثه لری آیران فرقلری نظر دقته آلاماشدی . فقط بو تشبیه - اکر کله نك سطحی معناسیله آلتمازسه - جمعیت حیاتک نه قدر شائی اولدیفنی ، چونکه بو درجه فردک حیاتنه بکزه دیکنی و بو شائینک ماهیتنی کوسترمکه خدمت ایتمشدر . بو شائیت روحی نوعدندر واجتماعیاتک اصل موضوعی معشری تصورلرک نه صورله شکل وامتزاج ایتدیکنی آرامقدر .

اجتماعیات مفهومی بو صورتله کیت کیده دهافضله تأید و تعین ایدیوردی . بونکله برابر اجتماعی شائیت حقنده کی بوتون بو تلقیلرک نه قدر عمومی وابتدائی قالدیفنی حس ایتیمکده قابل دکلدرد . عضویتلرله جمعیتلر ، فردی شعورلرله اجتماعی وجدانلر آراسنده کی بوتون بو مقایسه لر ، یالکز باشنه بزده اوفق بر قانون بیله ویره مزلر . بونلر بر طاقم احضاری طرزلردرکه علمک ابتدائی دورلرنده فائده لی اوله بیلیر ؛ فقط عالملر بالاخره بو طرزلردن قورتولمیلدرلر . او زمانه قدر اجتماعیاتخیلر علمی یالکز بر مسئله یه انحصار ایتدیریوردی وبومسئله بوتون دیگر مسئله لری ، ترقی ، تکامل مسئله لرینی ، اجتماعی موجودلرک آک زیاده هانکیلرینه بکزه دیکنی مسئله سنی الخ محتوی عد ایدیلیوردی . واقعله رله دهادریدن دوغری یه مناسبت کیریشمک ، بو واقعله رله تماسدن بونلرک تنوع وخصوصیتلرینی آکلامق وبویله جه مسئله لریده تنويع و تعین ایدرک ، بونلره ، معشری شیلرک خصوصی ماهیتنه دوغریدن طوغری یه متطابق بر اصول تطبیق ایتمک زمانی کلمشدی .

بوتون مساعیمزی ایشته بو وظیفه یه حصر ایتمک املنه قویولدی . عمومیت اوزره اجتماعیاتدن بحث ایدمک یرده ، صریح بر صورتده تحدید ایدلمش بر نوع حادثات

داخلندہ اصولی دائرہ سندہ قایندق . تحری ابتدی کمز ساحہ نک حدودینہ تماس ایدہن ساحہ لردہ کی جولانلرمز مستنا اولمق اوزرہ ، یالکیز حقوق ویا اخلاقی قاعدہ لرلہ مشغول اولدق و بونلری کرک تکامل و تکونلرنده [۱] مقایسہ لی تاریخ و اثنوغرافیا واسطہ سبلہ و کرک طرز فعالیتلری احصائیات ایلہ [۲] تدقیق ایتدک . حتی بو محدود دائرہ ایچندہ بیلہ کیت کیده دها دار و خصوصی مسئلہ لرلہ اوغراشدق . خلاصہ ، فرانسه ده کی اجتماعیات خصوصندہ اوکوست قوننک ، اختصاص دوری تعبیر ایتدیکی دوری آچنه چالیشدق .

بو اختصاص چوق الزمدی ، چونکه کیت کیده اجتماعیات خارجندہ بر طاقم علملر تشکل ایتدک . کہ بونلردن بعضیلری اجتماعیاتدن مقدمدر . و مختلف نوعده اجتماعی حادثہ لری تدقیقہ باشلادی : حقوقک ، دینلرک مقایسہ لی تاریخلری ، نفوس علمی ، اقتصاد کبی . بو تحریات ، اجتماعیاتک تأثیر و نفوذی خارجندہ قالدیغندن ، قسم اعظمی اعتباریلہ تام موضوعلری بولامادیلر . زیرا بو تأثیر خارجندہ قالدق لرندن دولای ، تدقیق ایتدکاری حادثہ لری اصل ماهیتی یعنی صفت اجتماعیلری کوزدن قاجیرہ رق بونلری ، نرہ دن کلدکاری ، نرہ یه کیتدکاری ، هانکی محیطلرہ تابع اولدق لری بیلمدن و بو صورتلہ معلقده وایضاحسز براقہ رق تدقیق ایدیورلردی . چونکه بو حادثہ لری آکلامق ایچون بونلری ، ایچندہ وجودہ کلدکاری و افادہ ایتدکاری معشری محیطلرہ ارجاع ایتدک لازمدر . اساساً علمدن زیادہ ادبیاتہ و تجرہ عائد اولان بو تدقیقارده قانون مفہومی بیلہ یوقدی . اجتماعی حادثہ لرہ عائد تدقیقلرک هیئت عمومیہ سی بزه شو منظرہ آئندہ کورونیوردی : بر طرفدن ، اولدقجہ غیر متجانس علملر ویا شبہ علملر هیئت کی ، هپسی عینی موضوعی تدقیق ایتدکله برابر ، آرالرنده کی قربیتی ، تدقیق ایتدکاری حادثہ لریک درین وحدتی بیلیمور و عقلی اولدق لریک مک مبهم بر صورتده حس ایدیورلر ؛ دیگر طرفدن بو وحدتی بیان فقط حادثہ لریک طرز تدقیقنه اجرای تأثیر ایدہ میه جک قدر یوکسکلرده اجتماعیات . اک مبهم اصلاحات ، اجتماعیات فکری بو خصوصی قنلرہ (نه کینیکلرہ) قدر

[۱] Division du travail social نامندہ کی اثر مرده و غیر مصبوح تقریرلر مرده . هینی نقطہ نظر دن جنایی ، جزایی ، مسئولیتی ، عائله ی تدقیق ایتدک . عائله اوزرینہ ، بعض منفرد تدقیقلر طبع ایتدک . بالخاصہ بخورک نہی و منشالری .

[۲] Suicide نامندہ کی اثر مرده .

ایندیرمک و بو واسطه ایله بو تکنیکلری حقیقی اجتماعی علملر صورتیه قلب ایدرهک تحویل و تعدیل ایتمکدی. اجتماعیات آنجق بو شرط ایله، مجرد بر مابعدالطبیعه اولمقدن و متخصصلرک تدقیقلری ده، آرالرنده هیچ رابطه بولونمیان، ایضاح قیمتنی اولمیان منفرد تدبیرلر صورتنده قالمقدن قورتوله بیلیردی [۱].

فقط بو معین تحریات ایچون، علمی یاییله جق حادثه لره مغلقتیه متناسب بر اصول لازمدی. قونتهک، موضوع بحث ایتک ایسته دیکی غایت عمومی مسئله نی تدقیق ایچون استعمال ایتمش اولدیفی غایت عمومی طرز لر بو خصوصی مسئله لری تدقیقه کافی کلیوردی؛ بو طرز لرده ده قونت اجتماعیاتک خطالری کورولیوردی. بوتون بو سیلردن طولانی اصول مسئله نی یکیدن تدقیق ایتک لازمدی. اجتماعیاتک ترقیسنه مانع اولان بر طاقم باطل فکرلری تنقید ایچون ده الک ای واسطه بو ایدی. بو فکره استناداً اجتماعیاتره اصول وقاعده لری [۲] نامنده کی اثری یازدق. شبهه سز، بر علمک منطقنی یایمق ایستیان منطقجی، بالذات بو علمی تطبیق ایتهدی ایسه بو منطق قیمتسزدر. اجتماعی حادثه لره هیچ تماس ایتهدن هر کون اجتماعیات اصولنه دائر قانونلر وضع ایدن فیلسوفلرک بو مجرد یازیلری قدر بوش بر شی یوقدر. بوندن دولاییدرک آنجق کافی درجه ده متنوع و مختلف بر طاقم تدقیقلره کیربشدکن صکره، کندی کندیمزه تطبیق ایتدیکمز عملی طرز لری قواعد کلیه شکلنه صوقغه جسارت ایتدک. بیان و ایضاح ایتدیکمز اصول ایشه بو تطبیق ایتدک خلاصه سندن عبارتدر.

[۱] بو نقطه نظر (Année Sociologique) ک برنجی، ایکنجی و اوچنجی جلد لرده صورت مخصوصه ده تفصیل ایدلشد.

[۲] Règles de la méthode sociologique دور قایتک بو اثری لسانمزه ترجمه ایدلش اولوب طبع ایدلکده در. (مابعدی وار)

أمیل دور قایم

مترجمی: نجم الدین صادق

